

Zelie Haranberri

*Izura-Azme,
Nafarroa
Beherea (1929)*

Aurkibidea

Biografia



Izuran sortua. Gurasoak ere baxenabartarrak zituen, biak ere Oztibarre eskualdekoak. Sei anai-arreba ziren, lau neska eta bi mutil. Laboraria.

Zintak

IAZ-003

- **Proiektua:** Alex Artzelus Mujika
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artzelus, Alex
- **Data:** 2014-12-02
- **Iraupena:** 33 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Artzelus, Alex
- **Emalea:** Artzelus, Alex

Pasarteak

1. Familiako kontuak

- **Erref:** IAZ-003/001
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak

Laburpena:

<p>Senarra joan zen bere etxera bizitzera. Ama aspaldi galdua dute. 6 seme-alaba ziren.</p>

Transkripzioa

- Zelig Haranberri.
- Bai.
- Zira, eta hemen sortia, etxe hontan.
- Etxe hontan sortia, ene lehenagoko izena Espelette.
- Espelette.
- Gero orai Haranberri senarraina.
- Eta gero ezkondu zinelarik...
- Haranberri.
- Haranberri. Bai.
- Eta senarra jin zuzun beraz hunat.
- Ba.
- Etxe hontarat.
- Ba.
- Eta bon, bizi guzia hemen bena pozik, pozik zira. Bizi guzia egin duzula hemen bena kontent zirela, irus zirela.
- Ah ba, ba, ba, ba, ba, ze egingen nin?
- Ba, bako txak beria baitu maite.
- ah eta ba etxaldia e ni beste ala... ahizpa gehiena joan zuzun hantxe Suhuskunerat, ta gero ni, ni nintzun eta heben plantatu nintzun. Ordian aita bizi ta ama aspaldi hila diziu.
- A bai, eh?
- Ba.
- Bi ahizpa zinten soilik?
- Ya, ya, sei bagintzun.
- Ah, sei zinten?
- Ba hori duk ba, lau neskato ta bi mutiko.
- Soizu, ah, ene ama eta bezala, ene ama eta ere hala ziren, lau nesako eta bi muttiko. Eta zoin ziren etxean xintxoago, nesakoak edo muttikoak. Zein

ziren xintxoago, zein ziren gisakoago?
- Ah gisakotasuna...
- Gisakoaak edo bihurriagoak edo...
- apepres ba, apepres zuzun ba, ba, ba.
- Ah untsa, untsa.
-

2. Azmeko kapera

- **Erref:** IAZ-003/002
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:01:14. **Bukatu:** 00:02:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eraikuntza erlijiosoak

Laburpena:

<p>Gaur egun barne bat baino ez da. Eliza desegina izan zen ondoko Izura herrian handiago egiteko.</p>

Transkripzioa

- Eta Azmen dago beraz, etxe hau.
- Ba.
- Lehenago grabatzen hasi aitzin, enregistratzen hasi aitzin erran duzu eta nola da kapera bazen hemen eta...
- Ba, hantxe [hilerrietan] han duzu oraino're kapera hura, "en fin" kapera, barne bat, barne bat duzu, barne ttipi bat.
- Eta lehenago, lehenagoko denboretan hor egiten ziren mezak eta guzi?
- Han lehenago bazun eliza, deja desegin zizien ba hura.
- Ah, egina...
- Ah ba, oh ba, Izuran egin artio, hor gindien bena gero Izuran egin zizien berria, eliza.
- Izurakoa berri da beraz.
- Ba, a berri, aspaldikoa duzu bena ba, ah ba hebengoa fini zun ba, ah ba, ba, azpikoa ba.
- Ta biendako egin zizien...
- Biez bat.
- Ta lehenago zer ziren, bi herri eta gero bat bihurtu edo holako zerbait edo...
- Horri ez dauzut errain xuxenik oizu, beti Izura-Azme erraiten zizien.
- Bai, zien denboran beti ber gauza.
- Beti berdin intzun...

3. Azmeko sakramendu sailduaren istorioa

- **Erref:** IAZ-003/003
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:02:09. **Bukatu:** 00:03:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Azmeko elizako sakramendu saildua Izurara eramateko prozesioa egin zuten. Atea giltzaz itxi eta apaiza kanpoan gelditu omen zen. Alta sakramentua barnean.</p>

Transkripzioa

- Ba, ba, segurrago ba.
- Bai. Ta lehenago kontatu duzu hor istorio bat pollita eh eliza, elizain...
- Ah, ah ba, ba, ba.
- Nola zen hura?
- Prosezionian Izuratik, oi Azmetik Izurarat Izuran emaitako, eliza berriain egiteko, prosezionian ereman zizien sakramendu saildia Azmeko elizatik.
- Ah, soizu, zera.
- Ba, ba, eta gero ordian han ezarri zizien eta barne baten hura ezar eta prozesionian joan zitzun eta barne batian hura han ezar eta apezari jelgi zitzaion kanporat eta bortari zerratu ordian sakramendu saildia han zin, ta "allez" [peligru] zitzun kanporat ere, sakramendu saildia han zin.
- Soizu.
- Beste elizan ezartzeko.
- Jo.
- Hala partitu zitzun.
- Eta hola.
- Uf, ordian istorio ba omen zitzun.
- Bai.
- Ba, ba, nik intzutia dizit e, gero eztakizut bena gure attittin eta denborako ixtorioa zun.
- Bai, beraz badira urte zonbait, eh?
- Ah buf!

4. Izura-Azme herriari buruz

- **Erref:** IAZ-003/004
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:03:04. **Bukatu:** 00:03:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura

Laburpena:

<p>Izura handiagoa da Azme baino. Leku gehienetan bizi da jendea</p>

Transkripzioa

- Aspaldi duzu, ah aspaldi!
- Badu zonbait urte bai.
- Ba.
- Eta Izura herri handiago da Azme beno?
- Ba, ba, ah ba haundixoa tzu ba. Azme ttipia duzu, ba.
- Zonbait etxe?
- Ah ba ba, zonbait, zonbat etxe ez dakizut, zonbat etxe?
- Ez zonbait etxe badirela.
- Zonbait etxe, ba, ba, ba. Ba Izura gehiago duzu ba.
- eta hor jendeak eta guzi badira, ez?
- Ah ba, ba, jendiak haboroetan batzu ba.

5. Latsaga gaztelua

- **Erref:** IAZ-003/005
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:03:30. **Bukatu:** 00:06:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Bestelako kontuak » Historia orokorra

Laburpena:

Zutik da, hilerriaren ondoan. Euren amatxi handik etorria da. Familia izan dute bertan. Hutsik da gaur egun. Ederra da, harri pikatuz egina, eta ingurukoak baino zaharragoa. Presondegia ere bazen.

6. Herrian zer baden

- **Erref:** IAZ-003/006
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:06:04. **Bukatu:** 00:07:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura

Laburpena:

Okindegia, epizeria eta bi ostatu dira herria. Jaten ere ematen dute ostatu baten. Beilari asko bada gaur egun, ez lehenago.

7. Etxeko segida

- **Erref:** IAZ-003/007
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:07:28. **Bukatu:** 00:09:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria
- Familia eta harremanak

Laburpena:

Txikitatik dute ikasi laborantxa. Pozik da segida baduelako eta etxea aurrera doalako. Amatxi eta berramatxi egina da. Euskaldunak dira bere ondorengoak.

8. Etxe ingurua

- **Erref:** IAZ-003/008
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:09:01. **Bukatu:** 00:11:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Orain lanak errezago dira sasoi batean baino. Garia erein izan dute, baina artoa edota garagarra gehiago. Zelaiak dira nagusi, ardiak baitituzte. Sasoi baten baino zelai gehiago dira. Lur berriak egin dira. Hala ere oihanak ez dira nabarmenki gutxitu.

9. Baserriko tresnak

- **Erref:** IAZ-003/009
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:11:07. **Bukatu:** 00:15:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Aspalditik dituzte traktoreak etxean. Tresna ugari zituzten. Esaterako brabanta lurra itzultzeko eta area berdintzeko. Otso emaiten (ittulan) ibiltzen ziren emakumeak. Euliak kentzen ere bai. Belarretan hasi orduko tresnak ezagutu ditu.

10. Ganadua

- **Erref:** IAZ-003/011
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:15:15. **Bukatu:** 00:16:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Behiak, ardiak, mandoa eta hegaztiak eduki dituzte.

11. Bideetan izan den aldaketa

- **Erref:** IAZ-003/012
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:17:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Bideak okerragoak ziren sasoi batean gaur egun baino. Konpontzen hasi zirenean harri xehetua botatzen eta hedatzen zuten gainetik.

12. Oztibarre ibarra

- **Erref:** IAZ-003/013
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:17:22. **Bukatu:** 00:17:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa

Laburpena:

Zortzi herrik osatzen dute Oztibarre. Arhantsusi eta Jutsi barne dira. Uharten hasten da Amikuze

13. Eskolan frantsesez

- **Erref:** IAZ-003/015
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:18:41. **Bukatu:** 00:20:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Elurrarekin ez ziren eskolara joaten. Frantsesez ari behar zuten, eta euskaraz ari zenari ziria pasatzen zioten. Ziria zuen azkenak zigorra jasaten zuen.

14. Lehengo eta oraingo bizimodua

- **Erref:** IAZ-003/016
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:20:03. **Bukatu:** 00:20:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Izugarrizko kanbioa gertatu da zentzu guztietan. Ez luke lehengora berriz ere itzuli nahi. Errazago bizitzen da gaur egun.

15. Arropak garbitzea

- **Erref:** IAZ-003/017
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:20:55. **Bukatu:** 00:22:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Prozesu luzea zen. egosi eta abar egin ondoren etxe azpiko iturrian zituzten bi latsarri handietan garbitzen zituzten arropak.

16. Auzoen arteko harremana

- **Erref:** IAZ-003/018
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:22:15. **Bukatu:** 00:23:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Lehenago askoz ere handiagoa zen. Lehengoari konparatuz, gaur egun ez dute batere harreman bera. Arto-xuriketa edota gari jotzea ziren elkarrekin egiten zituzten lanetako batzuk.

17. Arto-laborantza

- **Erref:** IAZ-003/019
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 00:23:23. **Bukatu:** 00:23:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

Eurek jatekoa egiten dute. Amikuze aldean berriz, hazitarakoa. Lehengo aldean asko egiten da orain.

18. Etxeko familia

- **Erref:** IAZ-003/020
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:23:44. **Bukatu:** 00:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Lehenago askoz ere senide ggehiago bizi ziren, orain bi baino ez. Denak etxean egoten ziren batez ere, nahiz eta haurrak eskolara ere joaten ziren.

19. Ameriketarako emigrazioa

- **Erref:** IAZ-003/021
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:24:45. **Bukatu:** 00:26:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak

Laburpena:

<p>la etxe guztietatik emigratzen zuten. Ameriketara joan zirenak asko izan ziren, tartean bere bi semeak. Sos pixka baten bila abiatzen ziren.</p>

20. Oztibarreko mezak

- **Erref:** IAZ-003/024
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:28:24. **Bukatu:** 00:30:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Lehenago herri bakoitzean apaiz bat zen eta igande oroz egiten zen meza. Alta, denborarekin, apaizak gutxitu dira eta orain Oztibarre osoko itzulia egiten du apaiz bakarrak, igande bakoitzean leku desberdin baten arituaz.

21. Donapaleuko merkatua

- **Erref:** IAZ-003/025
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:30:15. **Bukatu:** 00:32:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Herria, azpiegitura » Garraioak

Laburpena:

Gosaldu eta bazkaldu egiten zuten Donapaleuko merkatuan. Etxabere ugarirekin joaten ziren. Behi-orgekin zenbait eta eurak zaldiz tiratutako karrozan ibiltzen ziren. Aro txarra zelarik ere, aita eskolara karrozan joaten zitzairen bila.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com